

Afvalnota

MINDER AFVAL

BETER GESCHEIDEN

EFFICIËNTER INGEZAMELD

1 INLEIDING

Voor u ligt de Afvalnota: Minder Afval – Beter Gescheiden – Efficiënter Ingezameld van de Gemeente Winsum.

In mei 2011 heeft de raad van Winsum voor het laatst stilgestaan bij de afvalinzameling. Sindsdien zijn er een aantal belangrijke ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de afvalinzameling en –verwerking. Daarom wordt pas nu, een jaar later, deze nota aangeboden.

Onder andere heeft het bestuur van het Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen (VWVWG) het initiatief genomen om te streven naar een gemeenschappelijke inzameling van het huishoudelijk afval. Daaraan voorafgaand was de gemeente Winsum gesprekken aangegaan met haar inzamelaar Milieudienst Groningen (MDG) om te komen tot efficiëntere en goedkopere inzameling in relatie tot de visie van de gemeente op afval. Beide processen kennen een gunstig verloop.

Daarnaast speelt de rijksoverheid een belangrijke rol bij de inzameling van kunstofverpakkingsmaterialen en statiegeld. Deze ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd, en in VNG-verband laten de gemeenten hun stem horen in dit dossier. De door Winsum gehanteerde nascheidingsmethodiek via de nascheidingsinstallatie van Omrin in Oudehaske is door de overheid geaccepteerd als gelijkwaardig aan bronscheiding.

Het restafval dat uiteindelijk verbrand wordt, wordt verbrand in de installaties van Twence BV te Hengelo. De VWVWG is daarvan aandeelhouder. Separaat hebben wij u bericht over een conflict met Twence BV. Inzet hierbij is zo gunstig mogelijke condities voor de afvalverwerking door Twence BV. Deze ontwikkelingen staan verder los van de afvalvisie.

Tenslotte wordt hier vermeld, dat in 2017 de eindafwerking van de vuilstortplaats in Usquert gerealiseerd moet zijn. Dat proces duurt zo'n anderhalf jaar. Dat betekent dat er vanaf 2015 in Usquert geen restafval meer overgeslagen kan worden. Dat maakt de huidige vuilnisauto's zeer inefficiënt. Er zal dus naar een nieuw systeem overgegaan moeten worden. Samen met de inzamelaar MDG en de partners in de VWVWG en Afvalbeheer Noord Groningen (ANG) wordt gestreefd naar stapsgewijze ketenoptimalisatie.

In de titel van dit document staat de trits doelstellingen Minder Afval – Beter Gescheiden – Efficiënter Ingezameld centraal. Deze doelstellingen hangen met elkaar samen. Minder afval betekent natuurlijk domweg ook minder inzamelingskosten, maar biedt ook de kans om wezenlijk efficiënter in te zamelen, bijvoorbeeld omdat er in minder inzamelvoertuigen geïnvesteerd hoeft te worden. Beter scheiden betekent betere mogelijkheden tot hergebruik, wat een milieuvoordeel oplevert, maar ook meer oud papier en textiel voor de niet-commerciële inzamelaars als verenigingen, scholen en goede doelen. Zij zullen daar financieel garen bij spinnen. En het levert minder restafval op, en dat betekent ook weer een financieel voordeel. De financiële voordelen komen, via de afvalstoffenheffing, uiteindelijk bij de burger terecht.

Zo presenteren wij u een samenhangend geheel van beleidsmaatregelen, gestoeld op een visie waarbij milieuvoordelen centraal staan, en het totale kostenplaatje niet zal stijgen. Integendeel, bij invoeren van de maatregelen gaan milieu- en financieel voordeel hand in hand.

Van afval naar grondstof

Het traditionele afvalstoffenbeleid heeft de afgelopen decennia veel milieuwinst opgeleverd, met name door gescheiden inzameling van afval. Onder invloed van een (wereldwijde) groeiende vraag naar energie en voedsel dreigt een schaarste aan grondstoffen. Minder afval en betere scheiding maakt dat grondstoffen opnieuw kunnen worden gebruikt en minder primaire grondstoffen hoeven te worden gewonnen. Deze cirkel wordt aangeduid als 'cradle to cradle', van wieg tot wieg, afval wordt opnieuw grondstof. Daarmee neemt de milieudruk af.

In Nederland zijn we al goed op weg, maar de milieudruk moet en kan verder verminderen. Onze gemeente kan daaraan bijdragen door de hoeveelheid afval te verminderen en afval niet langer als een restproduct te zien, maar als een waardevolle grondstof.

Om dit bereiken is een verdere bewustwording nodig. De gemeente kan hier op lokaal niveau vanuit haar maatschappelijke voorbeeldfunctie en vanuit haar wettelijke zorgplicht voor de huishoudelijke afvalverwijdering, een duidelijke rol in spelen.

Grondstoffen leveren geld op

Afval levert deels geld op. Om het ongescheiden restafval en grof vuil te laten verbranden, moet betaald worden. Gescheiden ingezameld afval als papier, (wit) glas, kunststoffen, textiel en metalen kan worden hergebruikt en levert een aardig bedrag op. En: elke kilo afval die gescheiden wordt, levert een besparing op de verbrandingskosten op. En als minder restafval aan huis wordt ingezameld, wordt ook bespaard op de inzamelingskosten van dat afval.

Het past ook in de bezuinigingsvisie van de gemeente om zo min mogelijk afval te laten verbranden en zoveel mogelijk te scheiden. In het verlengde hiervan ligt de verantwoordelijkheid van de gemeente om inwoners te stimuleren hun afval te scheiden en te verminderen en hen daartoe ook de praktische mogelijkheden te geven.

Welk afval valt binnen deze visie.

Deze afvalvisie gaat over de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Huishoudelijk afval is afval dat ontstaat uit particuliere huishoudens. De kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van dit afval financieren we uit de opbrengsten van de afvalstoffenheffing.

Buiten deze visie vallen:

- Bedrijfsafval

Bedrijfsafval is afval dat ontstaat bij bedrijven en evenementen. De wijze waarop een bedrijf moet omgaan met bedrijfsafval wordt geregeld via de milieuwetgeving. Voor evenementen geldt dat e.e.a. geregeld is in het handhavingsbeleid en het beleid voor de evenementenvergunning.

- Zwerfafval

Zwerfafval is afval dat mensen bewust of onbewust weggoien of achterlaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn. Dit afval bestaat voornamelijk uit verpakkingsmateriaal (zoals blikjes en flesjes), sigarettenpeuken, kauwgomresten en gebruiksgoederen (zoals folders en tissues). Het is lastig om te bepalen welk aandeel van het zwerfafval uit huishoudelijk afval bestaat. Vooralsnog schatten we in dat zo'n twintig tot dertig procent van het zwerfafval huishoudelijk afval is.

Zwerfafval heeft en houdt de aandacht van de gemeente, maar valt niet onder deze afvalvisie.

Anders is het met illegale dumping van afval. Bij illegale dumping gaat het om grotere hoeveelheden afval waarbij degene die het afval kwijt wil er zeer bewust voor kiest om het afval niet via de geëigende weg af te voeren, maar om het achter te laten in de openbare ruimte.

Het afval kan zowel uit huishoudelijk als uit bedrijfsafval bestaan. Omdat het hier vaak om huishoudelijk afval gaat, valt illegale dumping wel binnen deze afvalvisie.

- Flankerend beleid

Onder flankerend beleid worden vaak alle maatregelen verstaan die ondersteunend zijn voor de afvalinzameling, waaronder het bieden van betere scheidingsmogelijkheden.

In deze afvalvisie is dat nadrukkelijk niet het geval. (Bron-)scheiding van afval is een integraal onderdeel van ons afvalbeleid, en het bieden van mogelijkheden om dit te stimuleren maakt dus ook een integraal onderdeel van het beleid uit. In hoofdstuk 5 staan hiertoe een aantal maatregelen benoemd.

Onder flankerend beleid verstaan wij: het omgaan met zwerfafval en communicatie rondom afval. Communicatie over afval om de hoeveelheid afval te verminderen, en het scheidingspercentage te verhogen, valt wel onder deze visie.

Afvalvisie Winsum

De afvalvisie van onze gemeente draait om het begrip 'afvalscheiding'. Afvalscheiding is noodzakelijk voor het verminderen van de milieudruk door ons consumptiegedrag en het terugwinnen van grondstoffen voor hernieuwd gebruik hiervan.

Dit houdt in dat de afvalinzameling zo ingericht moet worden dat een maximale afvalscheiding wordt bereikt. Hierbij worden 2 randvoorwaarden gesteld:

- Verbetering van afvalscheiding moet financieel haalbaar zijn.
- Verbetering van afvalscheiding moet passen binnen de wettelijke kaders.

Wijzigingen in de afvalinzamelstructuur zullen getoetst worden aan de visie en randvoorwaarden. Indien een wijziging of maatregel niet of onvoldoende bijdraagt aan de afvalscheiding, financieel niet haalbaar is en/of niet past binnen de wettelijke kaders, zal zij niet worden ingevoerd.

Samengevat

Samengevat luidt onze visie op afval: minder afval, beter gescheiden, efficiënter ingezameld.

3 DOEL

Doelen afvalbeleid

Een belangrijk doel van ons afvalbeleid in de komende jaren is het bereiken van de landelijke doelstelling van 60% tot 65% bronscheiding van het huishoudelijk afval. Dit percentage moet in 2015 bereikt zijn. Het bronscheidingspercentage geeft aan welk deel van het (huishoudelijk) afval gescheiden wordt ingezameld. In 2011 bedroeg dit percentage in onze gemeente 52%.

Hiernaast geldt als doel dat de kosten voor inzameling van het huishoudelijk afval dalen. Voor de inzameling van gft- en restafval geldt in 2011 een tarief van € 45,11 per aansluiting per jaar. Wij streven naar een daling van € 15,- tot € 20,- per aansluiting per jaar .

Een deel van de bereikte besparing kan ingezet worden voor maatregelen ter bevordering van de afvalscheiding.

Randvoorwaarde

Als randvoorwaarde wordt gesteld dat de gemiddelde hoogte van de afvalstoffenheffing niet mag stijgen. Dit betekent dat het geheel van de maatregelen minimaal kostenneutraal moet zijn: de kosten en baten dienen elkaar dus te compenseren.

De afvalstoffenheffing dekt overigens meer kosten dan alleen de huisvuilinzameling: ook bijvoorbeeld het zuigen van de straatkolken en het vegen van de straten valt hieronder.

4 BELEID

Voor het bereiken van de doelen wordt een drie-sporen beleid uitgezet:

- 1 Faciliteren (van mogelijkheden om afval te scheiden en te verminderen)
- 2 Stimuleren (om afval te scheiden en te verminderen)
- 3 Efficiëntere inzameling (van huishoudelijk afval)

Ad 1 Faciliteren

Het bronscheidingspercentage zal stijgen als de hoeveelheid ongescheiden afval vermindert en/of de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval stijgt. Maatregelen en wijzigingen in de afvalinzamelstructuur zullen dus minimaal aan een van beide aspecten een bijdrage moeten leveren. We bereiken dat zowel de hoeveelheid ongescheiden afval (restafval en grof vuil) te verminderen als de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval (gft, papier, glas, kunststoffen, textiel etc) te vergroten.

Inwoners moeten weten op welke wijze zij hun afval aan de bron (lees: in en om huis) apart kunnen houden en waar zij dit gescheiden kunnen aanleveren. Praktische tips zijn hiervoor noodzakelijk.

Inwoners in bijzondere omstandigheden mogen niet geen financieel nadelige gevolgen ondervinden van het nieuwe afvalbeleid. De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt gehandhaafd voor inwoners die daar op grond van hun inkomen in aanmerking voor komen. Inwoners die veel medisch afval aanbieden, zullen hiervoor niet extra hoeven te betalen.

Ad 2 Stimuleren

De burger heeft invloed op de hoeveelheid afval (gescheiden en ongescheiden) die in zijn huishouden vrij komt, bijvoorbeeld door een bewust inkoopgedrag, het bewust omgaan met voedselresten en het scheiden van glas, papier, textiel, herbruikbaar huisraad etc. Om inwoners te stimuleren bewust met afval om te gaan, stellen wij voor goed scheidingsgedrag financieel te belonen. Betere afvalscheiding leidt tot lagere kosten, die ten goede komen aan onze inwoners.

Vanzelfsprekend moet er dan wel een goed en efficiënt systeem zijn om de inwoner de mogelijkheid te bieden om zijn afval te scheiden. Hierbij wordt ook de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners benadrukt. Als een inwoner zijn afval goed weet te scheiden, zal hij hiervoor financieel beloond worden. Positieve resultaten, bijvoorbeeld een stijgend bronscheidingspercentage, dienen gecommuniceerd te worden naar de inwoners. Een verdiend schouderklopje kan een positieve bijdrage leveren aan de bewustwording.

Ongewenst gedrag, bijvoorbeeld het veroorzaken van zwerfafval of illegale dump, moet zoveel mogelijk ontmoedigd worden. De pakkans – en daarmee de kans op het krijgen van een boete- moet vergroot worden.

Ad 3 Efficiëntere inzameling

Om de kosten van de afvalinzameling beheersbaar te houden is het zaak te kijken naar mogelijkheden voor een efficiënte inzameling. Efficiënt inzamelen betekent bijvoorbeeld het inzamelen in groter, regionaal verband, zodat een groter inzamelvolume en lagere prijzen kunnen worden bereikt. In VVWNG-verband (De Marne, Eemmond, Loppersum en Winsum) is afgesproken de organisatie van de inzameling zoveel mogelijk gezamenlijk ter hand te nemen. Logistiek uitgangspunt bij het inzamelen en transporteren van het afval is het rijden van zo min mogelijk kilometers. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten: naast kosteneffectiviteit draagt elke vermeden kilometer bij aan het verminderen van de CO₂ uitstoot. In regionaal verband worden momenteel de mogelijkheden en de kosten onderzocht.

Een belangrijke kostenpost zijn de investeringen in nieuwe inzamelvoertuigen. Deze investering wordt gedaan door de Milieudienst Groningen (MDG), en wordt doorberekend in de inzamelkosten die onze gemeente aan MDG betaalt. Zoals in de inleiding aangegeven, zal het vanaf 2015 niet langer mogelijk zijn, met de inzamelvoertuigen naar Usquert te rijden om daar het afval over te slaan, voordat het naar Oudehaske wordt gebracht. Daarom streven we naar inzamelvoertuigen op basis van afzetcontainers.

De maximaal gevulde afzetcontainers worden niet door de inzamelvoertuigen maar door reguliere vrachtwagens per twee tegelijk rechtstreeks naar Oudehaske gebracht. De inzamelvoertuigen vervolgen ondertussen hun inzamelrondes. Beschikbare logistieke software zorgt voor een optimaal proces. We willen met deze optimalisatie niet wachten tot 2015, maar willen dit zo snel mogelijk invoeren.

Op dit moment wordt in Winsum ingezameld met twee inzamelvoertuigen. Een zeer belangrijk aspect bij efficiëntie-optimalisatie is het rijden met slechts één inzamelvoertuig. Dit is in onze gemeente mogelijk, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. MDG geeft aan, dat het in dit voorstel aangegeven pakket van maatregelen inclusief de invoering van diftar, inderdaad zal leiden tot het inzetten van slechts een inzamelvoertuig. Hun –professionele- inschatting is dat voor de (verderop) genoemde –fors verlaagde- tarieven zij al het huishoudelijk afval kunnen inzamelen. De investeringen die daarmee gepaard gaan zijn voor hun rekening, en derhalve in de tarieven verwerkt. Zij verwachten overigens wel, dat het investeringsrisico beperkt blijft, doordat voor langere tijd afspraken worden gemaakt. MDG zamelt voor ons in sinds 1992, tot volle tevredenheid. Het huidige afsprakenkader voorziet in afspraken gedurende steeds 3 jaar met stilzwijgende verlenging. Gezien de relatie met MDG is het geen probleem de afspraken aan te gaan voor 10 jaar; het bijbehorende financiële voordeel is dan voor de burger.

5 MAATREGELEN

Voor elk van de drie sporen noemen we een aantal maatregelen, en doen hiervoor een aantal voorstellen.

1 Faciliterende maatregelen

Haal- en brengvoorzieningen

In onze gemeente is een breed scala aan mogelijkheden aanwezig voor het gescheiden aanbieden van huishoudelijk afval. Een deel van de afvalfracties wordt bij inwoners aan huis opgehaald, een deel van de fracties kunnen zij brengen naar verzamelcontainers of naar de regionale stortplaats in Usquert. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van alle haal- en brengvoorzieningen voor inwoners. Tevens is hierbij aangegeven wat de kosten voor deze fracties zijn, voor zowel de inwoners als voor de gemeente. Uit het overzicht is op te maken, dat kosten voor de burger niet altijd in lijn zijn met kosten die de gemeente maakt. Bijvoorbeeld het voor de burger gratis (laten) verwijderen van bepaalde afvalfracties zal voor de gemeente een kostenpost opleveren, die uiteindelijk door alle burgers zal worden opgebracht

Dit overzicht kan gebruikt worden als basis voor communicatie naar inwoners over de bestaande voorzieningen, maar ook voor het vergroten van de bewustwording over de kosten van het inzamelen en verwerken van afval.

Een aantal onderwerpen willen wij apart benoemen.

Chemokar

De chemokar is een onderdeel van het haalsysteem voor klein gevaarlijk afval, zoals batterijen, thermometers, medicijnen, verf, verfverdunder etcetera. De chemokar rijdt 6 keer per jaar. Het inleveren van afval is voor de burger gratis, voor de gemeente kost het systeem € 4.171,- euro per jaar. Het haalsysteem is complementair aan het brengsysteem naar de milieustraat in Usquert, en naar de gemeentewerkplaats aan de Schouwerzijlsterweg in Winsum.

Bepaalde soorten chemisch afval kunnen nu ook al bij diverse winkels ingeleverd worden.

Het rendement van de chemokar is beperkt. Het KGA mag namelijk niet aan de straat gezet worden totdat de chemokar het ophaalt. Vanwege het gevaar van het afval, moet het door de burger overhandigd worden aan de medewerker van de chemokar. Voor veel burgers, denk aan tweeverdieners, is dit een onhandig systeem.

De huidige chemokar is over 1 à 2 jaar afgeschreven. Deze zal blijven rijden tot hij geheel afgeschreven is. Bij de investering voor een nieuwe chemokar zullen wij alle voor- en nadelen opnieuw tegen het licht houden.

Voorstel is om de chemokar, vanwege de geringe kosten, voorlopig te laten rijden.

Door uitbreiding van de openingstijden van Usquert is het breng-systeem inmiddels uitgebreid.

Inzameling bij winkels

Er is een ontwikkeling gaande dat supermarkten steeds meer mogelijkheden tot gescheiden inzameling aanbieden op hun eigen terrein.

Batterijen, elektrische apparaten, tl-lampen, verfstoven, etc. kunnen worden ingeleverd bij supermarkten, elektronica-zaken en doe-het-zelf-zaken. Oude medicijnen kunnen worden ingeleverd bij het gezondheidscentrum.

In overleg met deze zaken zal worden bekeken hoe deze mogelijkheden beter benut kunnen worden.

Uitbreiding openingstijden Usquert en gemeentewerkplaats

De zaterdagopenstelling van Usquert en een uitbreiding van de openingstijden van de gemeentewerkplaats zullen ook de aanbidding van gescheiden stromen, bijvoorbeeld kca, ten goede komen. Op termijn zal in Usquert een depot voor het brengen van chemisch afval gerealiseerd worden. Omdat kca qua gewicht een relatief kleine fractie is, zal de invloed hiervan op het bronscheidingspercentage vrijwel nihil zijn.

Het uitbreiden van de openingstijden van de gemeentewerkplaats met 3 uur per week (een verdubbeling ten opzichte van nu) kost aan personeelskosten € 14.196 op jaarbasis.

Vanwege de hoge kosten stellen wij u voor de openingstijden van de gemeentewerkplaats niet uit te breiden.

De kosten van de zaterdagopenstelling in Usquert zijn vanaf 2012 al structureel in de begroting van Afvalbeheer Noord-Groningen opgenomen.

Compostvatenactie

Vermindering van de hoeveelheid gft-afval kan bewerkstelligd worden door het (op vrijwillige basis en tegen een gereduceerd tarief) ter beschikking stellen van compostvaten. Deze maatregel wordt ingevoerd als onderdeel van de invoering van tariefdifferentiatie, maar kan ook zonder dit bijdragen aan een gft-reductie. Het houden van een dergelijke compostvatenactie kost naar verwachting circa € 2.500. Als 500 huishoudens een compostvat gaan gebruiken en zij verminderen het aanbod in hun groene container jaarlijks elk met 100 kilo per jaar, dan levert dat aan vermindering van 50 ton gft afval op. Hierdoor wordt het bronscheidingspercentage slechts gering (1%) beïnvloed.

Wij stellen voor om een compostvatenactie te houden.

Kunststofverpakkingsmaterialen

De afvalfractie kunststofverpakkingsmaterialen (KVM) dient gescheiden te worden van het overige restafval. Dat is sinds 2009 verplicht. Gemeenten hebben de keus om dit via bronscheiding te doen (voorkomen dat KVM bij het restafval terecht komt), danwel via nascheiding (bij het afvalverwerkingsproces wordt kunststof gescheiden van het overige afval). Winsum heeft gekozen voor nascheiding. Door Omrin (medeaandeelhouder in ANG) is in Oudehaske voor dit doel geïnvesteerd in een nascheidingsinstallatie. De kwaliteit van deze installatie is zodanig, dat de vergoeding voor de inzameling en verwerking van KVM (€ 0,39/kilo) door Nedvang is toegekend. Doordat de inzameling plaatsvindt via het reguliere restafval met een pers-kraakwagen vindt dit uiterst efficiënt plaats, en is de vergoeding van €0,39 hiervoor voldoende. De gemeente maakt geen verdere kosten. Het bedrag van € 0,39 is gebaseerd op een landelijk convenant Verpakkingen tussen de VNG, het ministerie van VROM en de verpakkingindustrie dat eind 2012 afloopt. Vergoedingen voor de jaren na 2012 zijn nog niet bekend. De verwachting is dat de vergoeding wel in stand blijft, maar minder hoog zal zijn.

Een aantal gemeenten in de provincie zamelt het KVM apart in. De scheiding is daarmee georganiseerd als bronscheiding, waarbij burgers hun plastic afval apart bewaren totdat het wordt opgehaald. Omdat er echter een aparte vrachtwagen voor moet rijden, vaak zonder perskraakinstallatie, gebeurt dit niet erg efficiënt. KVM is wel volumineus, maar weegt niet veel, het is veelal lucht. In financiële termen is het extra laten rijden van een aparte wagen inefficiënt.

In een aantal Groningse gemeenten is zo'n systeem slechts haalbaar gebleken als er ook oud-papier (en textiel) mee wordt opgehaald, omdat dit afvalfracties zijn die relatief veel geld opleveren. In het Winsumse systeem is dit financiële voordeel van deze afvalfracties echter gegund aan de scholen, verenigingen en goede doelen die het inzamelen.

In een gemeente in Nederland wordt op dit moment geëxperimenteerd met een brengsysteem van KVM, oud-papier, textiel en kleine elektrische apparaten. De bringer ontvangt per kilo een bepaald bedrag, of kan dit schenken aan een goed doel. Wij vinden dit een interessant experiment, maar kunnen nog niet overzien wat de financiële consequenties kunnen zijn, en of dit systeem van voorscheiding in een landelijke gemeente als Winsum ook realiseerbaar is.

Het effect van het afschaffen van het statiegeldsysteem voor grotere flessen is moeilijk in te schatten. Wel is er de toezegging dat de gemeenten gecompenseerd zullen worden voor eventuele extra kosten die zij moeten maken. Wat dat voor Winsum betekent is nog ongewis.

Wij stellen u voor, thans niet over te gaan tot bronscheiding van KVM, maar ontwikkelingen te volgen. In afspraken met Omrin zullen wij afspreken dat wij flexibel kunnen inspelen op levensvatbare experimenten van bronscheiding.

Kringloopwinkel

Onlangs is in Winsum een vestiging van GoudGoed geopend, een kringloopbedrijf dat verschillende vestigingen heeft, o.a. in Uithuizen. Naar onze mening past een dergelijk bedrijf uitstekend in onze afvalvisie, omdat daarmee voorkomen kan worden dat spullen in de afvalketen terecht komen. Door de invoering van diftar zal de hoeveelheid kringloopgoederen stijgen. Omdat GoudGoed in onze gemeente nog niet lang gevestigd is, is niet exact aan te geven welke invloed dit zal hebben op het bronscheidingspercentage, maar verwacht wordt dat een stijging van de bronscheiding met 2 a 3% haalbaar is.

Luierinzameling

Het gescheiden aanleveren van luiers en incontinentiemateriaal in een container bij een kinderdagverblijf, kan momenteel alleen in de kern Winsum. Om ook inwoners van andere kernen te stimuleren tot luierscheiding, wordt in de kern Baflo ook een mogelijkheid voor luierscheiding gecreëerd. Dit kost op jaarbasis circa € 3.500.

Uit onderzoek blijkt, dat het milieuvoordeel van het apart inzamelen van luiers nihil is, of zelfs negatief. Immers moet er apart gereden worden en het recyclen van luiers is een moeilijk en kostbaar gebeuren. Uit milieu- en efficiëntieoogpunt is het verwijderen van luiers en incontinentiemateriaal via het restafval (de grijze minicontainer) dan ook het best.

Uw raad gaf in 2011 aan, juist te streven naar extra luierinzamelpunten. Vanuit milieu- en efficiency-oogpunt dus niet gewenst, maar wij begrijpen dat het tegemoet komt aan de behoefte van bepaalde groepen burgers (jonge ouders, c.q. patiënten met incontinentie). *Wij stellen daarom voor om ook in Baflo een luierinzamelpunt te realiseren.*

2 Stimulerende maatregelen

Intensiveren afvalcommunicatie

In het algemeen geldt dat hoe meer burgers zich bewust zijn van de kosten van afvalinzameling en van de noodzaak tot afvalscheiding, hoe meer zij hun afvalgedrag aanpassen en beter gaan scheiden. Dit betekent dat burgers niet alleen moeten weten hoe zij hun afval kunnen scheiden, maar ook waarom dit noodzakelijk is. Gelijktijdig dienen burgers zich te realiseren dat zij zelf invloed hebben op de hoeveelheid (on)gescheiden afval die zij aanleveren. Op deze manier wordt afvalscheiding niet alleen een zaak van de gemeente, maar van alle inwoners.

De reguliere afvalcommunicatie (afvalkalender, informatie op website en in gemeentegids) wordt aangevuld met het uitbrengen van of meerdere afvalkranten.

In deze krant(en) zal niet alleen aandacht worden geschonken aan scheidingstips en scheidingsmogelijkheden voor inwoners, maar zal met name ook de bewustwording van de noodzaak tot afvalscheiding en grondstofhergebruik onder de aandacht worden gebracht. Het voorkomen van het ontstaan van afval is vanzelfsprekend nog beter dan het scheiden van al ontstaan afval. Inwoners kunnen bewust worden gemaakt van de mogelijkheden hiervan door bijvoorbeeld het geven van afvalpreventietips en tips ter voorkoming van voedselverspilling.

Uit sorteeranalyses is gebleken dat nog relatief veel papier in het restafval aanwezig is: 4,7% van het restafval bestaat uit herbruikbaar papier. Dit komt overeen met 147 ton per jaar, circa 24 kilogram per huishouden. Het is een illusie te denken dat elke inwoner altijd elk stukje papier scheidt, het tot 0 reduceren van de hoeveelheid papier in het restafval is niet mogelijk. Een daling van 24 kilogram naar 12 kilogram wordt mogelijk geacht. Dit komt overeen met een stijging van het bronscheidingspercentage van 2%. Over het algemeen scheiden inwoners grote stukken papier als kranten, tijdschriften en enveloppen een stuk beter dan kleinere zaken als bijvoorbeeld een verpakking voor rijst, pasta of papiersnippers. Bij deze zaken is winst te behalen. Door middel van gerichte communicatie kan de aandacht van inwoners voor deze kleinere stukken papier vergroot worden.

Voor de intensivering van de communicatie wordt eenmalig een budget van € 10.000 geraamd.

Tegengaan illegale afvaldump

Door het intensiveren van controle en handhaving wordt de pakkans vergroot voor inwoners die ongewenst afvalgedrag vertonen. Zeker ingeval diftar wordt ingevoerd, is het noodzakelijk de handhaving te intensiveren. Overigens wordt opgemerkt dat ook nu, dus zonder dat een diftarsysteem is ingevoerd, sprake is van illegale afvaldump. Ervaringen in andere gemeenten leren ons dat door een gerichte handhaving en een goede voorlichting over bijvoorbeeld de kosten het opruimen van illegale dump en de hoogte van boetes, de hoeveelheid gedumpt afval hanteerbaar blijft. Het inzetten van extra mankracht voor handhaving kost op jaarbasis circa € 17.000.

Beloning goede doelen voor bijdrage aan afvalscheiding

Verenigingen en charitatieve instellingen¹ die bijvoorbeeld textiel of oud papier inzamelen, behouden de huidige bijdrage hiervoor. Wij stellen voor dit systeem ongewijzigd in stand te houden, zodat deze initiatieven gecontinueerd kunnen worden. Indien diftar wordt ingevoerd zal de hoeveelheid gescheiden ingezameld oud papier en textiel stijgen, zodat de verenigingen en charitatieve instellingen hun inkomsten kunnen zien stijgen. Het gaat hierbij om aanzienlijke bedragen. De gemiddelde opbrengst voor oud papier bedraagt momenteel circa € 100,- per ton. De opbrengst van textiel – afhankelijk van de kwaliteit- bedraagt rond de € 250,- per ton.

Financiële prikkel : diftar

Gedifferentieerde tarieven zijn essentieel voor het succes van de samenhangende trits minder afval – beter gescheiden – efficiënter ingezameld. Het in te voeren diftar systeem baseert zich op gewicht en frequentie, d.w.z dat huishoudens betalen per kilo aangeleverd restafval c.q. gft-afval, en voor het aantal keren dat een minicontainer wordt aangeboden.

Het invoeren van een gedifferentieerd tarief op basis van gewicht en frequentie levert belangrijke financiële voordelen op, die ten goede zullen komen aan de burgers. De financiële prikkel die uitgaat van betaling per kilo zorgt ervoor dat inwoners zich bewust zijn van de hoeveelheid afval die zij aanbieden, en belooft hen indien zij afval beter weten te scheiden c.q. weten te verminderen. De frequentieprikkel zorgt ervoor dat de inwoners elke keer dat zij een minicontainer aanbieden stilstaan bij de kosten van het ledigen ervan. Dit is een stimulans voor het aanbieden van (alleen) volle minicontainers, Het aantal containeraanbiedingen zal hierdoor dalen, waardoor de inzamelefficiëntie sterk zal stijgen. Onze inzamelaar geeft aan, bij zo'n systeem met (slechts) één inzamelvoertuig te kunnen gaan rijden.

Uiteraard zullen er wel invoeringskosten gemaakt moeten worden. Het gaat hierbij niet om investeringen in de inzamelapparatuur (inzamelwagens, afzetcontainers, minicontainers), want deze investeringen zijn onderdeel van het –desondanks verlaagde- tarief van de inzamelaar.

¹ Dit zijn niet-commerciële organisaties, c.q. goede doelen die aan het CBF keurmerk voldoen.

Het gaat hierbij wel om invoeringskosten van geschikte software om aangepaste heffingen op te kunnen leggen, en communicatiemaatregelen om burgers te faciliteren bij hun inspanningen om afval te verminderen en beter te scheiden.

Door invoering van tariefdifferentie wordt, zoals afgelopen jaar is becijferd, een besparing gerealiseerd van 20% op het restafval en 25% op het gft-afval. Dit noemt ANG een voorzichtige schatting. Het afval dat na invoering diftar niet meer ongescheiden in de restafvalcontainer verdwijnt, zal vrijwel geheel gescheiden worden (in met glas, papier, hout, groenafval, textiel). Het bronscheidingspercentage stijgt hierdoor met 5%.

Wij stellen u voor diftar op basis van gewicht en frequentie in te voeren.

3 Efficiëntere inzameling

Gezien de schaalgrootte van onze gemeente zijn significante besparingen op de afvalinzameling het meest kansrijk indien wordt samengewerkt in regionaal verband. Er zijn mogelijkheden tot samenwerking met de Milieudienst Groningen en/of met Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen/Afvalbeheer Noord-Groningen.

De overslag van het in onze gemeente ingezamelde afval in Usquert zal per 2015 niet meer mogelijk zijn, gezien de voorziene werkzaamheden aldaar voor de eindafwerking. Dit betekent dat het afval rechtstreeks vanuit onze gemeente naar Omrin (verwerkingslocatie) zal moeten worden getransporteerd. Dit kan verreweg het meest efficiënt als gebruik wordt gemaakt van afzetcontainers. Hierdoor kan per transport meer afval worden vervoerd, waardoor minder transportkilometers nodig zijn.

Door invoering van diftar wordt het elke week aanbieden van hetzij de groene, hetzij de grijze container ontmoedigd. Hierdoor is MDG minder tijd kwijt aan het rijden van de inzamelroutes en kan worden volstaan met 1 vuilniswagen die - in 5 werkdagen- alle Winsumse huishoudens langsrijdt. Dit levert MDG een investeringsvoordeel op, dat zich vertaalt in lagere inzamelkosten voor onze gemeente. Dit voordeel bedraagt, zoals eerder aangegeven, € 15,- à € 20,- per huishouden per jaar.

6 FINANCIËLE CONSEQUENTIES

In Bijlage 2 is een overzicht gegeven van alle kosten en baten van de genoemde maatregelen. Benadrukt wordt het integrale karakter van het pakket aan maatregelen. We noemen bijvoorbeeld: Alleen door invoering van diftar EN het werken met een afzetcontainersysteem kunnen de besparingen op de inzameling bewerkstelligd worden. Immers: vooral door een financiële prikkel zullen inwoners hun minicontainer minder vaak aanbieden waardoor met 1 ipv 2 inzamelwagens kan worden gewerkt. Efficiency en afvalvermindering hangen direct met elkaar samen. Het vervangen van de huidige containers is hier onlosmakelijk mee verbonden. En om voldoende draagvlak voor diftar te verkrijgen is het noodzakelijk een goede communicatie met onze inwoners te voeren en de handhaving te intensiveren.

Alleen het afschaffen van het chemokar-systeem, uitbreiding van de openingsuren van de werkplaats en het uitbreiden of afschaffen van het luierinzamelsysteem zou autonoom besloten kunnen worden.

Op basis van het kosten- en batenoverzicht concluderen we dat het doorvoeren van het geheel aan faciliterende en stimulerende en efficiëntie maatregelen, een huishouden gemiddeld jaarlijks een bedrag van ruim € 25,- à € 30,- oplevert.

Voor een inwoner die in een diftarsysteem minder afval aanlevert dan gemiddeld, zullen de kosten nog verder dalen.

Indien u besluit tot invoering van diftar zullen wij u in het najaar een uitgebreid tarievenvoorstel met meerdere rekenvoorbeelden voorleggen. Op basis daarvan kunt u een gedegen keuze maken tussen de verhouding tussen vastrecht, kilotarief en ledigingstarief en de diftartarieven voor 2013 bepalen.

Bijdrage aan het bereiken van de doelstellingen

Het eerste geformuleerde doel betreft het verhogen van het bronscheidingspercentage van 52% naar in ieder geval 60%. De genoemde maatregelen tezamen zullen naar verwachting een stijging van 8 a 9% bewerkstelligen. Hiermee wordt het gewenste bronscheidingspercentage behaald. Zoals eerder aangegeven is, is de afvalreductie bij diftar vrij voorzichtig ingeschat, zodat een verdere stijging van het bronscheidingspercentage niet op voorhand uitgesloten is.

Door invoering van het integrale pakket aan maatregelen wordt aan de randvoorwaarde - geen verhoging van de gemiddelde afvalstoffenheffing- ruimschoots gehaald. Een jaarlijkse besparing van ruim € 180.000 wordt verwacht. Met andere woorden: een daling van de afvalstoffenheffing voor het gemiddelde huishouden van 25 à 30 euro.

7 HOE NU VERDER

Proefperiode c.q. gewenningsperiode m.b.t. invoering gedifferentieerd tarief.

In eerdere discussies in de raad is bovenstaand onderwerp aan de orde geweest. Wij hechten eraan dit opnieuw onder uw aandacht te brengen, zonder semantische overwegingen m.b.t. de betekenis van een gewenningsperiode t.o.v. een proefperiode.

Het gaat hierbij om het volgende. Is het zinvol, om een gedifferentieerde tariefstructuur ('diftar') *voorlopig* in te voeren, om de mogelijkheid te hebben die na enige tijd (een half jaar, een jaar) terug te draaien naar het huidige systeem. Naar de mening van het college is dat ongewenst, om de volgende redenen

- om tot het voorgestelde systeem van diftar over te kunnen gaan, zal de inzamelaar investeringen moeten plegen, o.a. in een weeginstallatie op de inzamelauto. Ook na afschaffing c.q. niet definitief invoeren van diftar moeten deze investeringen terugbetaald worden door de gemeente. We hebben dan wel de (investerings-)lasten maar niet de lusten van diftar.
- De efficiëntievoordelen van diftar worden bereikt indien inwoners optimaal gestimuleerd worden afval te minderen c.q. beter te scheiden. De inzamelaar kan niet het risico lopen alsnog met twee wagens te moeten inzamelen, en zal dan de tarieven naar boven moeten bijstellen.
- Het –verlaagde- tarief van de inzamelaar is gebaseerd op de invoering van diftar zoals voorgesteld in dit voorstel: op basis van gewicht en frequentie. Niet invoering, c.q. terugdraaien betekent automatisch andere, verhoogde tarieven.

Gezien de grote voordelen, zowel op het gebied van milieu als financieel, achten wij het volstrekt verantwoord op 1 januari 2013 te starten met een nieuwe tariefstructuur, gebaseerd op gewicht en frequentie.

Indien de raad dat wil, is het mogelijk om het tarief in het eerste jaar te maximeren, d.w.z. dat een huishouden niet meer in rekening gebracht zal worden dan een bepaald tarief, bijvoorbeeld het huidige tarief van € 292. Voor veel huishoudens zal het dan zo zijn, dat zij (veel) minder zullen betalen dan dit maximumtarief. De periode van nu tot 1 januari 2013 zullen wij verder gebruiken voor een communicatie- en informatietraject, inclusief een compostvatenactie. Inwoners zullen op 1 januari 2013 optimaal in staat zijn hun afval te minderen c.q. te scheiden.

Mogelijke tekorten die in het eerste jaar ontstaan door de maximering van het tarief kunnen worden gedekt uit de reserve afvalstoffenheffing.

Voor alle duidelijkheid dient de raad te overwegen, dat afspraken met de inzamelaar voor meerdere jaren (ca. 10 jaren) gemaakt zullen moeten worden. Voortijdig afschaffen van diftar betekent het afscheid van de voordelen van diftar, en zal bij de inzamelaar tot desinvesteringen leiden (weeginstallatie) en extra investeringen (tweede inzamelwagen), die door de gemeente betaald zullen moeten worden via sterk verhoogde tarieven.

Met het vaststellen van dit document zet u het volgende in gang:

- Aanpassing haal -en brengvoorziening, zoals benoemd
 - o Compostvatenactie
 - o Flexibel contract met Omrin in verband met de inzameling van kunststoffen
 - o Versterkte handhaving op afvaldumping

- o Extra luierinzamelpunt in Baflo
- Geïntensiveerde communicatie
- Invoeren van diftar op basis van gewicht en frequentie
- Afspraken maken met de inzamelaar over het efficiënt inzamelen van afval met daarvoor geschikt materiaal, op basis van diftar

Randvoorwaarde is: géén stijging van de hoogte van de gemiddelde afvalstoffenheffing.

Het succes wordt gemeten aan:

- Het behalen van de doelstelling van een bronscheidingspercentage van 60%
- De afvalinzameling en –verwerking is inderdaad goedkoper

Ten tijde van de begrotingsbehandeling 2013 zullen wij u het definitieve tarievenschema voorleggen, op basis van de meest actuele gegevens.

U kunt dan de tarieven vaststellen voor:

- kilo gft
- kilo restafval
- lediging
- vastrecht

Daarbij achten wij een daling van de afvalstoffenheffing voor het gemiddelde huishouden van 25 à 30 euro reëel.

Bijlage 1 Overzicht haal- en brengvoorzieningen en kosten

	haalsysteem	brengsysteem	Tonnages 2011	% nog in restafval	Wat kost het de burger (excl btw)		Wat kost het de gemeente (2011) (excl btw)		Wat kost het de gemeente (2012)	
					2011	2012	Inzameling	Verwerking (€ per ton)	Inzameling	Verwerking(€ per ton)
Restafval	Om de week in minicontainer	-	3144	Nvt	Gratis	Gratis	€ 45,11 (inzameling rest+ gft) Per hh per jaar	€ 150,-	€ 46,08	€ 153,50
Grof vuil	MDG	Usquert	39	4,1%	Gratis	Gratis	2,52	€ 50,-	€ 2,56	€ 50
Gft-afval	Om de week in minicontainer	Usquert	2177	6,2%	Gratis	Gratis	Zie Restafval	€ 42,50	Zie restafval	€ 39,30
Glas	-	Glasbak of depot	300	2,1%	Gratis	Gratis	€ 10,688	€ 0,- bruinglas € 3,- groenglas € 10,- witglas (opbrengsten)	€ 10,688	€ 0,- bruinglas € 3,- groenglas € 10,- witglas (opbrengsten)
Oud papier	Scholen en verenigingen	Usquert of bij scholen en verenigingen	1019	5,6%	Gratis	Gratis	0	€ 125	0	Min. € 36,60 (garantieprijs)
Textiel	Kringloopbedrijf of charitatieve instellingen	textielcontainer	74	4,5%	Gratis	Gratis	0	0	0	0
Takken/snoeiafval	2x per jaar	Usquert	336	Nvt	Gratis	Gratis	0	€ 17,50	0	€ 18,00
Asbest	-	Usquert	40	Nvt	Gratis	Gratis met formulieren van gemeente, anders € 120	0	€ 223,50	0	€ 120,0
AEEA	-	Usquert	46	Nvt	Gratis	Gratis	0	0	0	0
B hout	-	Usquert	22	Nvt	€ 99,-	€ 65,45	0	€ 99,00	0	€ 102,50
C hout	-	Usquert	5	Nvt	€ 177,-	€ 65,45	0	€ 177,00	0	€ 182,50
Vlak glas	-	Usquert	1	Nvt	Gratis	gratis	0	0	0	0
Rubber/dakleer	-	Usquert	2	Nvt	€ 223,-	€ 120,-	0	€ 223,50 B&S dakleer € 200,00 rubber	0	€ 120,0
Grond	-	Usquert	49	Nvt	€ 8,40	€ 8,40	0	€ 8,40	0	€ 8,40
Schroot/ijzer	-	Usquert	6	2,6%	Gratis	Gratis	0	0	0	0
Kca	Chemokar	Usquert	14	2,4% (incl witgoed)	Gratis	gratis	€ 4.171 (chemokar)	€ 18.138	€ 4.171 (chemokar)	€ 18.138
Batterijen	-	Usquert of	2	Nvt	Gratis	gratis	0	0	0	0

		Kca-depot								
Luiers	-	Verzamelcontainers	onbekend	Nvt	Luiers tegen betaling	€ 1,25 (10 zakken)	€ 3.500	0	€ 3.500	0
Kringloopgoederen	kringloopcentrum	Usquert of Kca-depot	19	Nvt	Gratis	gratis	0	0	0	0
Puin/bouw/sloopafval	Alleen kleine hoeveelheden in grof vuil	Usquert	589	nvt	€53,-	€ 55,-	0	€51	0	€52,50
			7881 ton							
Totale bronscheiding			52%							

Bijlage 2 Kosten en baten maatregelen

**Aantal
Kosten
Op jaarbasis**

incl BTW/hh

FACILITERENDE MAATREGELEN

intensiveren luierinzameling

1
€ 3.500
€ 0,57

compostvatenactie

1
€ 2.500
€ 0,11

totale kosten Faciliterende maatregelen

€ 0,68

STIMULERENDE MAATREGELEN

intensiveren afvalcommunicatie

1
€ 10.000
€ 1,64

handhaving

0,2
€ 17.000
€ 2,79

